

PROTOKOLL

13.11.2024 nr 6.2-15/27

Eesti mereala planeeringu elluviimise töörühma koosolek

Algus kell 13.00, lõpp kell 15.10

Juhatas ruumilise planeerimise osakonna nõunik Lembe Reiman
Protokollis ruumilise planeerimise osakonna nõunik Cecilia Eero

Võtsid osa kohapeal (12):

Brenda Pent, Elering ASi nooremanalüütik
Viktoria Muske-Vidjajev, Elering ASi Suurprojektide talituse projektijuht
Peep Siim, Keskkonnaagentuuri analüüside ja aruandluse funktsioonijuht
Maris Pärn, Kliimaministeeriumi elurikkuse kaitse osakonna peaspetsialist
Nikon Vidjajev, Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna meretuuleenergia nõunik
Kaspar Anderson, Kliimaministeeriumi merekeskkonna osakonna nõunik
Anastasia Hohrjakova, Kliimaministeeriumi meremajanduse osakonna õigusnõunik (Jaak Viilipuse asendajana)
Annika Mikomägi, Kliimaministeeriumi veesakonna peaspetsialist
Kert Süsmalainen, Transpordiameti laevateede ja sadamate osakonna juhataja

Võtsid osa veebis (15):

Paul Kunimägi, Kaitseministeeriumi nõunik
Timo Torp, Keskkonnaagentuuri keskkonnakasutuse osakonna juhtivspetsialist, veetiimi juht
Märt Öövel, Keskkonnaameti looduskasutuse osakonna peaspetsialist
Katrina Lang, Kliimaministeeriumi veesakonna nõunik
Johanna Jõekalda, Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna arhitektuuri- ja disaininõunik
Maili Roio, Muinsuskaitseameti allveearheoloogia nõunik
Marge Kohtla, Politsei- ja Piirivalveameti valmisoleku ja reageerimise büroo mereturvalisuse grupi juht
Rene Hartõkainen, Politsei- ja Piirivalveameti valmisoleku ja reageerimise büroo rannikuvalve teenuse omanik
Janet Poola, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna kutselise kalapüügi korralduse peaspetsialist
Margus Salundi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalavarude osakonna peaspetsialist
Raine Viitas, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna juhtivspetsialist

Liina Roosimägi, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ehituse tegevusõiguse talituse juhataja
Natalja Šubina, Terviseameti keskkonnatervise osakonna nõunik

Puudusid:

Heddy Klasen, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna juhataja
Helen Madison, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna juhtivspetsialist
Kristi Grišakov, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna poliitika ja analüüsi valdkonna juht
Kalle Toomet, Eesti Linnade ja Valdade Liidu nõunik
Kristen Tammerand, Elering ASi Elektrisüsteemi analüütik
Malle Piirsoo, Kaitseministeeriumi nõunik
Allan Pilviste, Siseministeeriumi strateegilise planeerimise valdkonna juht
Annika Malva, Siseministeeriumi pääste- ja ohutuspoliitika osakonna nõunik
Eve Härm, Transpordiameti lennuliiklusteeninduse ja lennuväljade üksuse juhataja

Juures viibisid:

Karl Künter Kaljuveer Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna spetsialist
Katerin Peärnberg, Kliimaministeeriumi meremajanduse osakonna õigusnõunik (veebis)
Eleri Kautlenbach, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna riigi planeeringute valdkonna juht (veebis).

Päevakord:

1. Tutvusturing
2. Mereplaneeringu (edaspidi EMP) seirekava tutvustus
3. Tegevuste ülevaade
4. Mere ruumiandmete kooskasutuse edendamine

2. Mereplaneeringu (edaspidi EMP) seirekava tutvustus

ReM Lembe Reiman:

EMP seire panustab planeerimisseaduse § 25 järgsesse planeeringu ülevaatusesse. Eesmärk koguda iga-aastaselt ülevaatamise tarbeks vajalikku taustainfot, et ülevaatamise ajaks on põhiosa sisendist juba olemas.

Seire koosneb kolmest komponendist – EMP protsess, mere valdkonnad ja EMP tegevuskava. EMP protsessi ja mere valdkondade sisendi saamiseks viime läbi erinevate valdkondade põhised fookusgrupi intervjuud, mille eesmärgiks on:

1. Saada sisend valdkondlike muutuste ja planeeringukohase arengu mõistmiseks ja hindamiseks;
2. Saada sisend andmepõhise seire sisustamiseks;
3. Hinnata mereala planeeringu asjakohasust ja võimalikke mõjusid;
4. Mõista planeeringu elluviimisel ilmnunud kitsaskohti, sh ressursside, pädevuste ja teadlikkuse olemasolu vajalike tegevuste elluviimisel.

EMP tegevuskava täitmise kohta ootame kõigilt, kes seda veel andnud ei ole, sisendit.

Edasised tegevused:

Valdkondlikud fookusgrupi intervjuud, sh tegevuskava täitmine, selgitada välja numbrilised mõõdikud, valdkondliku arengu hindamine

3. Tegevuste ülevaade perioodil 2022-2023

ReM ruumilise planeerimise osakond, Lembe Reiman

- Seireraamistiku koostamine, elluviimise tööühma moodustamine
- PlanS VTK-s mereala planeerimiseks õiguse andmine KOVidele. Tuleb KOVidele võimalusena, mitte kohustusena. Võimalus vajadusel mereala planeerida, nt et määratleda oma rannikupiirkonnas ära merealad, kus erineval eesmärgil merd kasutada, kohalikul tasandil reguleerimine erinevate osapoolte vahel. KOV saavad planeerimisõiguse aga kui kavandavad merre ehitamist, siis ainult riigi nõusolekul. VTK aasta lõpuks valmis, seaduse koostamine 2024.
- Rahvusvahelistes tööühmades osalemine – HELCOM-VASAB MSP töögrupp (Läänemere äärsete riikide mereplaneerijad), MSEG on MSP (liikmesriikide mereplaneerijate ekspertgrupp), BSR MSP Data ESG (Läänemere äärsete riikide mereplaneeringu andmete ekspertgrupp).
- PlanWise4Blue üle antud TÜ Mereinstituudile, ökosüsteemne lähenemine
- Rannikualade teemaplaneering meri-maismaa seoste käsitlemiseks, täpne piirkond ja teema veel valimata, palju erinevaid võimalusi, teema valitakse välja 2024 I pa.
- Mere ruumandmete kooskasutuse teema, lähemalt päevakorrapunktis 4.

Keskkonnaagentuur, Peep Siim

- Kokkupuutepunkt EMPga läbi keskkonnaseire.
- Maismaal täiendavate tuuleparkidele alade leidmine, teostatakse erinevaid uuringuid maismaal, valmivad kevadel 2024, valitsusse juunis. Kui palju riigimaal täiendavalt alasid vaja, mis mõjutab ka seda, palju merele tuuleparke vaja.
- Monitooringute aruanded (maismaa tuulikute areng nii riigi kui erakätes), kohe valmimas ülevaade, kus tuulikud rajatud, kus rajamisel, planeerimisel jne. Kaardile ka need alad, kus alla 10 tuuliku. Kokku 22 uuringuala kogupindalaga 455 km² – sealt tuleb 1000 MW kindlasti.
- KAUR avamere loendused (Läänemereülene rändlindude loendus)- rahvusvaheline kohustus. Tehtud juba pikka aega, al 1992, viimati 2021.
 - o Lähiajal hange 10 ala kohta kevadiseks loenduseks, loendused lõppevad mais, lennukitelt loendus.
 - o Lõpptulemus= tiheduskaardid ja lindude arvukused (valmib 2024 november)
 - o Koostöö ornitoloogiaühinguga

Transpordiamet, Kert Süsmalainen

- Laevaliikluse tihedusandmed= iga-aastased tiheduskaardid alates 2018 aastast, värskem praegu 2022a, Eesti avaandmete portaalis üleval. Annab arendajatele andmeid laevaliikluse tiheduse kohta.
 - o Soov EMP portaali jaoks, et andmed oleks ühes kohas.

Kliimaministeerium

Merekeskkonna osakond, Kaspar Anderson

- merestrategia meetmekava uuendatud 2023, millega tuvastati puudujäägid hea keskkonnaseisundi saavutamisel ning kehtestati uued täiendavad meetmed Eesti

meresekkkonda mõjutavate inimtekkeliste survetegurite ohjamiseks ja kehtestatud keskkonnasihtide ja seeläbi mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks.

- Meresekkkonnale suurem surve - praegu merepõhja terviklikkus heas seisundis, kuid tulevikus arendustegevuse tõttu keeruline seda tagada.

Veeosakond, Katrina Lang, Annika Mikomägi

- vesiviljelus- tellitud karbi ja vetikakasvanduste äriplaaniuuring, et saada Eesti tingimuste kohta ülevaade. Uuringu saab kätte sel nädalal → tutvustus 28.11.
- vaatame, kuidas tegevused merel mõjutavad rannikuveekogude seisundit.

Elurikkuse kaitse osakond, Maris Pärn

- kaitseala ettepanekud ja tuuleparkide mõjuhindamised – paralleelsed tegevused, mis ei kajastu tegevuskavas.
- Veel pole otsust, kuidas 30-30 kaitsealade ülesandega edasi minna.

Meremajanduse osakond, Anastasia Hohrjakova

- väikesadamate kontseptsioon 2024- eeltegevused ja arutelud käivad.
- Kaldaelektritaristud ja energialahendused - väljatöötamisel.
- Isetekkelised ankrualad ja külgvöönd - kuidas lahendusi luua.

Energeetika osakond, Nikon Vidjajev

- taastuvenergia eesmärgid, eesmärk 2030a 10TWh/a 100% tootmises. Juba toodetakse 3 TWh/a; vähempakkumised tehtud, ehituses 2,2 TWh/a; järgmised vähempakkumised 1 TWh/a; arendada veel 3.8 TWh/a.
- Vabastati suur osa Eestist kõrguspiirangutest.
- Tuulikutasu kehtestamine.
- Toimuvad vähempakkumised merel- esimene eelmisel nädalal.
- ELWIND arendamine, kaablite arendamine.
- Kolm meretuule projekti KMH faasis, kogu toodang u 15 TWH.
 - o Eesmärk kiirendada kõiki laual olevaid protsesse.

Elering, Viktoria Muske-Vidjajev

- Eesti-Soome kolmas ühendus on kõige aktuaalsem (EstLink3)→ aasta lõpuks ilmub tulemus uuringust, kus see Eesti rannikul asukoha leiab, vaatluse all mitmed erinevad võimalused
 - o Eeldatavalt valmib 2033 700MW
- Eesti-Läti neljas elektriühendus → REP algatamise taotlus esitatud ReMile Paide-Saaremaa 330 kV. Merekaabel ei ole REPi osa.
 - o Alajaam Saaremaal
 - o EU rahad (investeeringisotsus veel puudub), vähemalt 10 aastat
 - o 330kV
- Eesti-Saksamaa ühendus (Baltic WindConnector)
 - o Alles läbirääkimiste faasis
 - o Eestis tuuleparkide juurde

Kaitseministeerium, Paul Kunimägi

- Tegevuskava tegevused 3.4 ja 3.8 punktid → kirjalikud vastused on olemas. (3.4 uuriti hülged vajalikes piirkondades, teema on lükkunud 2024 aastasse, 3.8 täiendavate merealuste hankimine 2024)

Kultuuriministeerium, Johanna Jõekalda

- *Esitavad kirjaliku tagasiside hiljem*

Muinsuskaitseamet, Maili Roio

- Väärtuslikud veealused maastikud – projekt ei saanud rahastust ja teema seisab
- 2.3 ja 3.3 (koos KuMiga) – aruteluteemad, kuid mitte igapäevane tegevus, moodustatakse töörühmad ja pannakse liikumissuunad paika
- 3.7 – TraM poolt hüdrograafiliselt merepõhja mõõdistamine, mille käigus leitakse uusi vrakke. Vrakide ja leiukohtade inventuur, keskkonnaohtlikud vrakid → jooksev tegevus. Erinevad projektid, PPAga, KliMiga, Mereväega jne.
- Isetekkelised ankruaalad → palju vrakke, milles osa kaitseväärtusega, uuritakse ja vajadusel võetakse kaitse alla, neile ümber 300m kaitsevöönd ehk tekitab ankruaaladele kaitseasaarekesed.

Politsei ja Piirivalveamet, Rene Hartõkainen

- Tegevuskavas muutused, 3.8 punkt antud üle kaitsevæele. Merereostusplaanid koostöös
- Lõppemas MuKiga ühisprojekt, PPA ja KIK, teostati 3 vrakiuuringut - merereostus või ei?
- Meretuuleparkide loa menetlused

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Liina Roosimägi

- RePower projektiga otseselt seotud- aktiivne protsess läheb edasi
- 2 oksjonit välja kuulutatud – detsember ja jaanuar
- Innovatsiooniala oksjon I kvartal 2024
- Meretuuleparkide menetlused, 5 alal HL algatatud
- Vesiviljelusalad- kogu aeg töös ja taotlused on laual, mitmed KMH aruanded töös
- Erinevate kaablite hoonestusload

Terviseamet, Natalja Šubina

- Mõju tervisele – supelrannad, pidev seire (soovivad olla kaasatud rannikualade TPs)
- Väikesadamate teemad (soovivad, et oleks kaasatud)
- Vesiviljeluse produktid tegevuskavas kaasvastutajad
- Koostöök alati valmis

ReM kalamajandusosakond, Janet Poola

- Kalapüügi valdkond → hoonestuslubade kaudu. Konflikte on olnud kuna alad kattuvad kalapüügiga, töö jätkub ka edaspidi
- Vesiviljelus tegevuskavas → erinevad meetmed kasvatamiseks, periood lõppeb 2027. Sel aastal kalakampaania „Kala kõlab hästi“.

ReM kalavarude osakond, Margus Salundi

- Kalavarude osas annavad sisendi hoonestuslubade kaudu.
- TÜ töömüra uuring räumede rändele → alustatud on välitöödega, 2024 sügis valmib kokkuvõte.

Keskkonnaamet, Märt Öövel

- Lindude ja nahkhiirte rännete uuringud → 2 uuringut olemas nahkhiirtest avamerel, 5 poi peal olid andurid, mis tõendasid, et lendavad avamerel.
- Mereparkide KMHdest tuleb nahkhiirtega seoses eeldatavalt täiendavat infot
- Kolgi madaliku looduskaitseala loomise teema → ettepanek tehtud EMP koostamise ajal, merepõhja elupaikade kaitse, osaliselt tuuleenergeetika ala, ettepaneku menetlus käimas, praegune tähtaeg 2024. Dilemma: tuulepark vs merekaitse või mõlemad koos.
- 2 merekaitseala veel töös – Irbe madalik (Eesti-Läti piiri lähedal) ja Vilsandi rahvusparki avamere laiendus, ulatuks kuni tuuleenergeetika ala piirini. Lisaks veel varasemad ettepanekud (nt Kõpu)
- Merekaablite paigaldamise mõjud → kumulatiivne mõju. Mereteadlastega nõupidamine teemal: kuidas seda mõju hinnata?

4. Mere ruumiandmete kooskasutus

- Palju erinevaid kaardirakendusi:
 - o Mereala portaal Hendrikson&Co, planeeringu koostamise ajaks, taustaandmed vananenud <https://mereala.hendrikson.ee/kaardirakendus.html>
 - o ReMi portaalis EMP kaart, taustaandmed vananenud <https://rahm.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=1d390b00690d43efa749867c1c5b0f97>
 - o Planeeringute andmekogu – ainult planeeringu (kehtestatud) andmed, st tuuleenergeetika, laevateed jms <https://planeeringud.ee/plank-web/#/map>
 - o Hoonestuslubade rakendus Maa-ametis – hoonestusload ja EMP tuulealad <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/TTJAhoonestusload>
 - o Basemaps HELCOM – EMP ja teiste Läänemere riikide andmed <https://basemaps.helcom.fi/>
 - o EMODnet – EMP ja teiste Euroopa riikide andmed <https://emodnet.ec.europa.eu/geoviewer/>
 - o PlanWise4Blue https://gis.sea.ee/pw4b/adrienne/IL_map
- Eesti osaleb rahvusvahelistes projektides, kontaktpunkt Lembe Reiman:
 - o Nordic Spatial Tool
 - o ReMAP
- Murekoht, et palju rakendusi aga andmed staatilised, puuduvad värsked andmed
- KliM koostöö KAURiga, andmeid hakkab tulema
- Veel erinevaid rakendusi:
 - o Keskkonnaportaali.ee → soov olla kogu valitsemisala jaoks. Kõik keskkonna alased uuringud ja andmed võiks olla ühes kohas. Samuti on seal koht mereandmete jaoks. Maaamet võtab sealt kaardiandmed
 - o Energiatalgud.ee on energeetika alased uuringud
 - o KESEs on seireandmed
 - o EELIS
 - o KOTKAS
 - o Mälestiste kihid Maa-ameti geoportaalis, hästi kasutajasõbralik, saab andmeid alla laadida.
- Olulised vajadused:
 - o Erinevate kihtide kasutamine, allalaadimine
 - o Ristkasutus erinevate andmebaasidega
 - o Metaandmete nägemine (nt Keskkonnaportaalis näeb)
 - o Kaardilt võiks olla näha, kus ja mis uuringuid on tehtud

- KKA projekt kavandamisel, et kõik KMH ja KSH oleks digitaliseeritud ja seotud ruumiandmetega. Teeks elu lihtsamaks, et aru saada kus mis mõjusid on hinnatud.
- **Keskkonnauuringud saata Keskkonnaportaali**
- **Vajalik kokku leppida, mis on see üks rakendus, mis kõiki vajalikke andmeid koondaks, kuhu andmed teenustena sisse tulevad ja kust saab vajalikke andmeid alla laadida (või suunab andmete omaniku juurde).**

(allkirjastatud digitaalselt)

Lembe Reiman

Ruumilise planeerimise osakonna nõunik

(allkirjastatud digitaalselt)

Cecilia Eero

Protokollija